

БАЊАЛУЧКИ
ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Ime propisa: Konvencija Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima

Datum donošenja: 16. maj 2005. godine

Donosilac: Savjet Evrope

KONVENCIJA SAVETA EVROPE O BORBI PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

Varšava, 16. maja 2005. godine

Preambula

Države članice Saveta Evrope i druge države potpisnice,

uzimajući u obzir da je cilj Saveta Evrope da postigne veće jedinstvo među svojim članicama;

smatrajući da trgovina ljudima predstavlja kršenje ljudskih prava i povredu dostojanstva i integriteta čoveka;

smatrajući da trgovina ljudima može da dovede do stavljanja žrtava u ropski odnos;

smatrajući da poštovanje prava žrtava, zaštita žrtava i suzbijanje trgovine ljudima moraju da budu najviši ciljevi;

smatrajući da svako delovanje i inicijative protiv trgovine ljudima moraju da budu nediskriminatorne, vodeći računa o ravnopravnosti polova, kao i pristupu zasnovanom na pravima deteta;

podsećajući na izjave ministara spoljnih poslova država članica na 112. (14–15. maj 2003) i 114. (12–13. maj 2004) zasedanju Komiteta ministara, kojima se poziva na veće angažovanje Saveta Evrope u suzbijanju trgovine ljudima;

imajući u vidu Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (iz 1950) i njene protokole;

imajući u vidu sledeće preporuke Komiteta ministara državama članicama Saveta Evrope: Preporuku br. R (91) 11 o seksualnom iskorišćavanju, pornografiji i prostituciji i trgovini decom i adolescentima; Preporuku br. R (97) 13 koja se odnosi na zastrašivanje svedoka i prava odbrane; Preporuku br. R (2000) 11 o suzbijanju trgovine ljudima radi seksualnog iskorišćavanja i Preporuku Rec (2001) 16 o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja; Preporuku Rec (2002) 5 o zaštiti žena od nasilja;

imajući u vidu sledeće preporuke Parlamentarne skupštine Saveta Evrope: Preporuku 1325 (1997) o trgovini ženama i prisilnoj prostituciji u državama članicama Saveta Evrope; Preporuku 1450 (2000) o nasilju nad ženama u Evropi; Preporuku 1545 (2002) o kampanji protiv trgovine ženama; Preporuku 1610 (2003) o migraciji povezanoj s trgovinom ženama i prostitucijom; Preporuku 1611 (2003) o

trgovini ljudskim organima u Evropi; Preporuku 1663 (2004) Kućno ropstvo: služenje, devojke za pomoć u kući i "neveste naručene poštom";

imajući u vidu Okvirnu odluku Saveta Evropske unije od 19. jula 2002. o suzbijanju trgovine ljudima, Okvirnu odluku Saveta Evropske unije od 15. marta 2001. o položaju žrtava u krivičnom postupku i Direktivu Saveta Evropske unije od 29. aprila 2004. o boravišnim dozvolama koje se izdaju državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili su učestvovali u omogućavanju ilegalne imigracije, a koji saraduju sa nadležnim organima;

uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i njen Protokol za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, posebno ženama i decom, a u cilju pružanja bolje zaštite predviđene ovim aktima i unapređivanju njima uspostavljenih standarda;

uzimajući u obzir druge međunarodne pravne instrumente koji se odnose na oblast suzbijanja trgovine ljudima;

uzimajući u obzir potrebu da se izradi sveobuhvatni međunarodni pravni instrument koji bi se usredsredio na ljudska prava žrtava trgovine ljudima i koji bi uspostavio poseban mehanizam nadzora,

sporazumele su se o sledećem:

Glava I

CILJEVI, OBLAST PRIMENE, NAČELO NEDISKRIMINACIJE I DEFINICIJE

Član 1

Ciljevi Konvencije

1. Ciljevi ove konvencije su:

- a) da spreči i suzbije trgovinu ljudima, uz garantovanje ravnopravnosti polova;
- b) da zaštiti ljudska prava žrtava trgovine ljudima, da osmisli sveobuhvatni okvir za pružanje zaštite i pomoći žrtvama i svedocima, uz garantovanje ravnopravnosti polova, kao i obezbeđivanje efikasne istrage i krivičnog gonjenja;
- v) da unapredi međunarodnu saradnju u suzbijanju trgovine ljudima.

2. Da bi se osiguralo da strane ugovornice Konvencije delotvorno primenjuju njene odredbe, ova konvencija uspostavlja poseban mehanizam nadzora.

Član 2

Oblast primene

Ova konvencija treba da se primenjuje na sve oblike trgovine ljudima, kako nacionalne tako i međunarodne, bez obzira da li je ili nije povezana sa organizovanim kriminalom.

Član 3

Princip nediskriminacije

Primena odredbi ove konvencije od strane strana ugovornica, a posebno korišćenje mera za zaštitu i unapređenje prava žrtava, treba da se obezbedi bez diskriminacije po bilo kom osnovu kao što su pol, rasa, boja, jezik, veroispovest, političko ili neko drugo uverenje, nacionalno ili socijalno poreklo, pripadnost nekoj nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili neki drugi status.

Član 4

Definicije

U svrhu ove konvencije:

- a) "trgovina ljudima" znači vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica, uz primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi radi dobijanja pristanka lica koje ima kontrolu nad drugim licem u cilju iskorišćavanja. Iskorišćavanje, u najmanju ruku, treba da uključi iskorišćavanje prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilan rad ili pružanje usluga, služenje, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu ili vađenje ljudskih organa;
- b) pristanak žrtve "trgovine ljudima" na planirano iskorišćavanje, kako se navodi u tački a) ovog člana, nema značaja ni u jednom slučaju kada se koriste sredstva pomenuta u tački a);
- v) vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje deteta radi iskorišćavanja smatra se "trgovinom ljudima" čak i ako ne uključuje sredstva navedena u tački a) ovog člana;
- g) "dete" znači svako lice mlađe od 18 godina;
- d) "žrtva" je svako fizičko lice koje je postalo predmet trgovine ljudima u smislu definicije iz ovog člana.

Glava II
SPREČAVANJE, SARADNJA I DRUGE MERE

Član 5

Sprečavanje trgovine ljudima

1. Svaka strana ugovornica treba da preduzme mere da uspostavi ili učvrsti nacionalnu koordinaciju različitih tela nadležnih za sprečavanje i suzbijanje trgovine ljudima.

2. Svaka strana ugovornica treba da uspostavi i/ili učvrsti delotvorne mere i programe za sprečavanje trgovine ljudima sredstvima kao što su: istraživanje, informisanje, kampanje namenjene podizanju svesti i edukaciji, socijalne i ekonomske inicijative i programi obuke, posebno za lica koja su izložena trgovini ljudima i za stručnjake koji se bave problematikom trgovine ljudima.
3. Svaka strana ugovornica treba da promoviše pristup baziran na ljudskim pravima i da u definisanju, realizaciji i proceni svih politika i programa, pomenutih u stavu 2, primenjuje pristup uključivanja polova i brige za decu.
4. Svaka strana ugovornica treba da preduzme odgovarajuće mere, koje mogu da budu neophodne, kako bi omogućila zakonite migracije, a posebno putem širenja tačnih informacija od strane nadležnih službi o uslovima zakonitog ulaska i boravka na njenoj teritoriji.
5. Svaka strana ugovornica treba da preduzme posebne mere u cilju smanjenja izloženosti dece trgovini ljudima, pre svega stvaranjem klime koja pogoduje zaštiti dece.
6. Mere utvrđene u skladu s ovim članom treba da obuhvate, po potrebi, nevladine organizacije, druge nadležne organizacije i druge delove civilnog društva posvećene sprečavanju trgovine ljudima i zaštiti odnosno pomoći žrtvama.

Član 6

Mere kojima se obeshrabruje potražnja

Da bi se obeshrabrila potražnja koja podstiče sve oblike iskorišćavanja ljudi, a posebno žena i dece, koja dovodi do trgovine ljudima, svaka strana ugovornica treba da usvoji ili da unapredi zakonodavne, upravne, obrazovne, socijalne, kulturne ili druge mere, uključujući i:

- a) istraživanja najbolje prakse, metoda i strategija;
- b) podizanje svesti o odgovornosti i značaju uloge medija i civilnog društva u prepoznavanju tražnje kao jednog od osnovnih uzroka trgovine ljudima;
- v) ciljane informativne kampanje koje će, po potrebi, uključivati, između ostalog, i državne organe i kreatore politike;
- g) preventivne mere, uključujući obrazovne programe za dečake i devojčice tokom njihovog školovanja, koji naglašavaju neprihvatljivost diskriminacije polova i njene katastrofalne posledice, važnost ravnopravnosti polova i dostojanstva i integriteta svakoga čoveka.

Član 7

Mere na granici

1. Bez povrede međunarodnih obaveza koje se odnose na slobodu kretanja ljudi, strane ugovornice treba da, u meri u kojoj je to moguće, jačaju kontrolu na granicama koja je neophodna za sprečavanje i otkrivanje trgovine ljudima.
2. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge odgovarajuće mere za sprečavanje, u najvećoj mogućoj meri, korišćenja putničkih sredstava od strane komercijalnih prevoznika za izvršenje krivičnih dela shodno odredbama ove konvencije.
3. Zavisno od potrebe i bez povrede važećih međunarodnih konvencija, takve mere treba da uključe uvođenje obaveze komercijalnih prevoznika, uključujući sva preduzeća koja se bave prevozom, odnosno vlasnike ili vozača bilo kojeg prevoznog sredstva, da utvrde da li svi putnici poseduju putne isprave neophodne za ulazak u državu prijema.
4. Svaka strana ugovornica treba da, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, preduzme potrebne mere za sankcionisanje u slučaju kršenja obaveze iz stava 3. ovoga člana.
5. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje će joj omogućiti da, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, uskrati ulazak odnosno ukine vize licima koja su umešana u izvršenje krivičnih dela utvrđenih ovom konvencijom.
6. Strane ugovornice treba da ojačaju saradnju između graničnih službi, između ostalog, uspostavljanjem i održavanjem direktnih kanala za komunikaciju.

Član 8

Zaštita i provera isprava

Svaka strana ugovornica treba da usvoji mere neophodne:

- a) da osigura da putne ili lične isprave koje izdaje budu takve da se ne mogu lako zloupotrebiti i falsifikovati ili na nezakonit način izmeniti, kopirati ili izdati, i
- b) da osigura celovitost i bezbednost putnih ili ličnih isprava koje strana ugovornica izdaje ili koje se u njeno ime izdaju, kao i da bi se sprečila njihova nezakonita izrada i izdavanje.

Član 9

Ispravnost i valjanost isprava

Na zahtev druge strane ugovornice, strana ugovornica treba da, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, u razumnom roku, proveri ispravnost i valjanost putnih ili

ličnih isprava izdatih ili navodno izdatih u njeno ime, a za koje postoji sumnja da su upotrebljeni za trgovinu ljudima.

Glava III

MERE ZA ZAŠTITU I UNAPREĐENJE PRAVA ŽRTAVA, KOJIMA SE GARANTUJE RAVNOPRAVNOST POLOVA

Član 10

Identifikovanje žrtava

1. Svaka strana ugovornica treba da obezbedi svojim nadležnim organima kadrove koji su obučeni i kvalifikovani za sprečavanje i suzbijanje trgovine ljudima, za identifikovanje i pružanje pomoći žrtvama, uključujući decu, i treba da osigura da različiti organi međusobno saraduju, kao i sa nadležnim organizacijama za podršku, kako bi žrtve bile identifikovane u postupku koji na odgovarajući način uzima u obzir poseban položaj žena i dece žrtava i kako bi im se, po potrebi, izdale boravišne dozvole pod uslovima predviđenim u članu 14. ove konvencije.

2. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje su potrebne kako bi se na odgovarajući način identifikovale žrtve u saradnji s drugim stranama ugovornicama i relevantnim organizacijama za podršku. Svaka strana ugovornica treba da osigura, u slučaju da nadležni organi imaju opravdane razloge da veruju da je neko lice bilo žrtva trgovine ljudima, da se to lice ne udalji sa njene teritorije sve dok nadležni organi ne okončaju postupak identifikacije žrtava krivičnog dela opisanog u članu 18. ove konvencije i na sličan način treba da osigura da to lice dobije pomoć koja je predviđena u članu 12. st. 1. i 2.

3. Kada starosna dob žrtve nije izvesna, a postoji opravdana sumnja da je žrtva dete, to lice treba da se smatra detetom i treba da mu se pruže posebne zaštitne mere sve do potvrđivanja njegove starosne dobi.

4. Čim se utvrdi da je dete bez pratnje žrtva, svaka strana ugovornica treba da:

a) obezbedi predstavljanje tog deteta od strane zakonitog staratelja, organizacije ili organa koji postupaju u najboljem interesu deteta;

b) preduzme potrebne mere za utvrđivanje identiteta i državljanstva deteta;

v) preduzme sve što je neophodno kako bi se pronašla porodica deteta, ako je to u najboljem interesu deteta.

Član 11

Zaštita privatnosti

1. Svaka strana ugovornica treba da zaštiti privatan život i identitet žrtava. Lični podaci o njima treba da se čuvaju i koriste u skladu sa uslovima predviđenim Konvencijom o zaštiti pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka (ETS br. 108).

2. Svaka strana ugovornica treba da usvoji mere kojima će posebno da osigura da identitet ili podaci koji omogućavaju identifikaciju deteta koje je žrtva trgovine ljudima, ne budu javno objavljeni putem medija, ili na bilo koji drugi način, osim u izuzetnim slučajevima, u cilju lakšeg pronalazaženja članova porodice ili da se na drugi način obezbedi dobrobit i zaštita deteta.

3. Svaka strana ugovornica treba da razmotri donošenje mera, u skladu sa članom 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda prema tumačenju Evropskog suda za ljudska prava, čiji je cilj podsticanje medija na zaštitu privatnog života i identiteta žrtava putem medijske samoregulacije ili regulatornih ili koregulatornih mera.

Član 12

Pomoć žrtvama

1. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje su potrebne za pružanje pomoći žrtvama u njihovom fizičkom, psihološkom i socijalnom oporavku. Takva pomoć treba da obuhvati bar:

a) životni standard koji može da im obezbedi egzistenciju putem takvih mera kao što su: prikladan i siguran smeštaj, psihološka i materijalna pomoć;

b) pristup hitnoj medicinskoj zaštiti;

v) usluge prevođenja i tumačenja, u slučaju potrebe;

g) savetovanje i informisanje, posebno o njihovim zakonskim pravima i uslugama koje su im dostupne, na jeziku koji razumeju;

d) pomoć koja će da im omogući da se njihova prava i interesi iznesu i razmotre u odgovarajućim fazama krivičnog postupka koji se vodi protiv izvršilaca;

đ) pristup obrazovanju za decu.

2. Svaka strana ugovornica treba da pokloni odgovarajuću pažnju potrebi da se obezbedi sigurnost i zaštita žrtve.

3. Uz to, svaka strana ugovornica treba da obezbedi potrebnu medicinsku i drugu pomoć žrtvama koje zakonito borave na njenoj teritoriji, a koje nemaju odgovarajuća sredstva i kojima je takva pomoć potrebna.

4. Svaka strana ugovornica treba da usvoji pravila prema kojima će žrtve koje zakonito borave na njenoj teritoriji imati pravo na pristup tržištu rada, stručnom usavršavanju i obrazovanju.

5. Svaka strana ugovornica treba da preduzme mere, gde je to potrebno i pod uslovima koje propisuje njeno domaće zakonodavstvo, u cilju saradnje sa nevladinim organizacijama, drugim nadležnim organizacijama ili drugim delovima civilnog društva koji se bave pružanjem pomoći žrtvama.

6. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje su potrebne da se osigura da se pružanje pomoći žrtvi ne uslovljava njenim pristankom na svedočenje.

7. U cilju sprovođenja odredbi iz ovoga člana, svaka strana ugovornica treba da obezbedi da se usluge pružaju na osnovu dogovora i dobijenih informacija, vodeći računa o posebnim potrebama ugroženih lica i pravima dece na smeštaj, obrazovanje i adekvatnu zdravstvenu zaštitu.

Član 13

Vreme za oporavak i razmišljanje

1. Svaka strana ugovornica treba da u svom domaćem zakonodavstvu predvidi period za oporavak i razmišljanje u trajanju od najmanje 30 dana, kad postoje opravdani razlozi da se veruje da se radi o žrtvi. Taj period će biti dovoljan da se lice oporavi i oslobodi uticaja trgovaca ljudima i/ili da donese merodavnu odluku da sarađuje sa nadležnim organima. Tokom ovog perioda ne treba da se omogući izvršenje nijednog naloga za proterivanje tog lica. Ova odredba ne dovodi u pitanje radnje koje sprovode nadležni organi u svim fazama odgovarajućeg nacionalnog postupka, a posebno kod istrage i krivičnog gonjenja izvršilaca odnosnih krivičnih dela. U tom periodu, strane ugovornice treba da dozvole licima na koja se ova odredba odnosi da ostanu na njihovoj teritoriji.

2. U tom periodu, lica iz stava 1. ovoga člana imaju pravo na mere navedene u članu 12. st. 1. i 2.

3. Strane ugovornice nisu u obavezi da poštuju taj period ako razlozi javnog poretka to onemogućavaju ili ako se utvrdi da je zahtev za status žrtve neodgovarajući.

Član 14

Dozvola boravka

1. Svaka strana ugovornica treba da izda žrtvama boravišnu dozvolu čija se važnost može produžiti u jednom ili drugom opisanom slučaju, ili u oba:

a) ako nadležne vlasti smatraju da je njihov boravak nužan zbog njihove lične situacije;

b) ako nadležne vlasti smatraju da je njihov boravak nužan zbog njihove saradnje sa nadležnim organima u istrazi ili krivičnim postupcima.

2. Boravišna dozvola za decu koja su žrtve trgovine ljudima, ako to zakon predviđa, izdaje se u skladu sa najboljim interesima deteta i, kad je to potrebno, produžava se pod istim uslovima.

3. Neprodužavanje ili povlačenje boravišne dozvole regulisano je odredbama unutrašnjeg prava strane ugovornice.

4. Ako žrtva podnese molbu za izdavanje neke druge vrste boravišne dozvole, strana ugovornica treba da uzme u obzir da žrtva ima, ili je imala, boravišnu dozvolu izdatu u skladu sa stavom 1.
5. Uzimajući u obzir obaveze strana ugovornica na koje se odnosi član 40. ove konvencije, svaka strana ugovornica treba da obezbedi da se izdavanjem dozvole, u skladu sa ovom odredbom, ne ugrožava pravo na traženje i dobijanje azila.

Član 15

Nadoknada štete i pravna zaštita

1. Svaka strana ugovornica treba da osigura da žrtve imaju pristup, i to od prvog kontakta sa nadležnim organima, informacijama o odgovarajućim sudskim i upravnim postupcima na jeziku koji razumeju.
2. Svaka strana ugovornica treba svojim unutrašnjim pravom da obezbedi pravo na pravni savet i besplatnu pravnu pomoć žrtvama pod uslovima koje propisuje njeno unutrašnje pravo.
3. Svaka strana ugovornica treba svojim unutrašnjim pravom da obezbedi pravo žrtava na odštetu od izvršilaca.
4. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere kako bi se garantovala odšteta žrtvama, u skladu sa uslovima koje propisuje njeno unutrašnje pravo, na primer, osnivanjem fonda za obeštećenje žrtava ili merama ili programima za socijalnu pomoć i socijalnu integraciju žrtava, koji bi mogli da se finansiraju iz sredstava prikupljenih primenom mera iz člana 23.

Član 16

Repatrijacija i povratak žrtava

1. Strana ugovornica čiji je državljanin žrtva ili u kojoj je žrtva imala pravo stalnog boravka u vreme ulaska na teritoriju strane ugovornice koja je država prijema, vodeći računa o pravima, bezbednosti i dostojanstvu žrtve, treba da omogući i da prihvati njen povratak bez nepotrebnog ili neopravdanog odlaganja.
2. Kad strana ugovornica vraća žrtvu u drugu državu, takav povratak treba da se obavi uz dužno poštovanje prava, bezbednosti i dostojanstva tog lica, kao i statusa eventualnih pravnih postupaka koji se odnose na činjenicu da je to lice žrtva, i po mogućnosti, taj povratak treba da bude dobrovoljan.
3. Na zahtev strane ugovornice koja prihvata žrtvu, zamoljena strana ugovornica treba da proveri da li je to lice njen državljanin ili da li je imalo pravo stalnog boravka na njenoj teritoriji u vreme ulaska na teritoriju strane ugovornice koja je država prijema.
4. Da bi se olakšao povratak žrtve koja nema potrebne isprave, strana ugovornica čije je to lice državljanin ili u kojoj je imalo pravo stalnog boravka u vreme ulaska na

teritoriju strane ugovornice koja je država prijema, treba da prihvati da izda, na zahtev strane ugovornice koja žrtvu prima, putnu ispravu ili neku drugu potvrdu koja je tom licu potrebna za putovanje i ponovni ulazak na njenu teritoriju.

5. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere potrebne da se ustanove programi repatrijacije, koji uključuju nadležne državne i međunarodne institucije i nevladine organizacije. Cilj ovih programa je izbegavanje ponovne viktimizacije. Svaka strana ugovornica treba da se maksimalno založi za reintegraciju žrtava u društvo države povratka, uključujući reintegraciju u obrazovni sistem i tržište rada, posebno putem sticanja i unapređivanja njihovih stručnih kvalifikacija. Kada se radi o deci, ovi programi bi trebalo da obuhvate ostvarivanje prava na obrazovanje i mere kojima će se obezbediti odgovarajuća zaštita ili njihov prihvata od strane porodice ili odgovarajućih institucija za brigu.

6. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere potrebne da se žrtvama učine dostupni podaci, a po potrebi u saradnji sa bilo kojom drugom zainteresovanom stranom ugovornicom, potrebni za stupanje u kontakt sa organizacijama koje im mogu pomoći u zemlji u koju su vraćene ili repatrirane, kao što su organi za sprovođenje zakona, nevladine organizacije, pravni stručnjaci koji mogu da im daju savet i ustanove za socijalno staranje.

7. Deca koja su žrtve trgovine ljudima ne treba da budu vraćena ni u jednu državu ako, nakon procene rizika i bezbednosti, postoji indicija da takav povratak ne bi bio u najboljem interesu deteta.

Član 17

Ravnopravnost polova

Svaka strana ugovornica treba, primenjujući mere iz ovog poglavlja, da teži da unapredi ravnopravnost polova, kao i da koristi učešće polova u razvoju primene i ocenjivanja navedenih mera.

Glava IV MATERIJALNO KRIVIČNO PRAVO

Član 18

Kriminalizacija trgovine ljudima

Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da se propišu kao krivična dela postupanja, sadržana u članu 4. ove konvencije, kada su učinjena sa umišljajem.

Član 19

Kriminalizacija korišćenja usluga žrtve

Svaka strana ugovornica treba da razmotri usvajanja zakonodavnih i drugih mera koje su potrebne da se propišu kao krivična dela u njenom unutrašnjem pravu korišćenje usluga koje su predmet iskorišćavanja u smislu člana 4. tačke a) ove konvencije, uz saznanje da je to lice žrtva trgovine ljudima.

Član 20

Kriminalizacija dela koja se odnose na putne ili lične isprave

Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da se propišu kao krivična dela, sledeći postupci, kada su izvršeni umišljajno i u cilju omogućavanja trgovine ljudima:

- a) falsifikovanje putne ili lične isprave;
- b) pribavljanje ili izrada takve isprave;
- v) zadržavanje, oduzimanje, skrivanje, oštećenje ili uništavanje putne ili lične isprave drugog lica.

Član 21

Pokušaj i pomaganje ili podsticanje

1. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da se propišu kao krivična dela, kada su izvršena umišljajno, pružanje pomoći ili podsticanja na vršenje bilo kojeg krivičnog dela utvrđenog u skladu sa čl. 18. i 20. ove konvencije.
2. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da se propišu kao krivična dela, kada su izvršena umišljajno, pokušaj izvršenja krivičnih dela utvrđenih u skladu sa čl. 18. i 20. tačka a) ove konvencije.

Član 22

Odgovornost pravnog lica

1. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da se obezbedi da pravno lice može da bude odgovorno za krivično delo predviđeno ovom konvencijom, ako ga je izvršilo bilo koje fizičko lice u korist tog pravnog lica, bilo da je postupalo samostalno ili kao deo nekog organa tog pravnog lica, ako se nalazi na rukovodećem položaju u okviru tog pravnog lica, na osnovu:
 - a) ovlašćenja da zastupa to pravno lice;
 - b) ovlašćenja da donosi odluke u ime tog pravnog lica;

v) ovlašćenja da vrši nadzor u okviru tog pravnog lica.

2. Osim u slučajevima iz stava 1. svaka strana ugovornica treba da preduzme potrebne mere kako bi obezbedila da pravno lice može da bude odgovorno kada je odsustvo nadzora ili kontrole od strane fizičkog lica iz stava 1. omogućilo izvršenje krivičnog dela u skladu sa ovom konvencijom od strane fizičkog lica koje postupa po ovlašćenju tog pravnog lica a u korist tog pravnog lica.

3. Zavisno od pravnih principa odnosne strane ugovornice, odgovornost pravnog lica može biti krivična, građansko-pravna ili upravna.

4. Takva odgovornost ne prejudicira krivičnu odgovornost fizičkih lica koja su počinila krivično delo.

Član 23

Sankcije i mere

1. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da se obezbedi da se krivična dela utvrđena u skladu sa čl. do 18. do 21. kažnjavaju sankcijama koje su efikasne, srazmerne i koje odvrćaju od vršenja krivičnog dela. Takve sankcije za krivična dela iz člana 18. ako ih izvrši fizičko lice, uključuju i sankcije koje podrazumevaju lišavanje slobode koje može dovesti do izručenja.

2. Svaka strana ugovornica treba da osigura da pravna lica koja su odgovorna u skladu sa članom 22. budu podvrgnuta efikasnim, srazmernim i odvrćajućim krivičnim ili nekrivičnim sankcijama ili merama, uključujući i novčane kazne.

3. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere kako bi mogla da zapleni ili na drugi način oduzme sredstva ili prihode od krivičnih dela utvrđenih u skladu sa članovima 18. i 20. tačka a) ove konvencije ili imovinu čija vrednost odgovara takvom prihodu.

4. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje su potrebne da se omogući privremeno ili trajno zatvaranje svakog objekta koji je korišćen za trgovinu ljudima, ne dovodeći u pitanje prava trećih lica koja su delovala u dobroj veri, ili trajno ili privremeno uskraćivanje izvršiocu krivičnog dela obavljanja delatnosti u okviru koje je izvršeno krivično delo.

Član 24

Otežavajuće okolnosti

Svaka strana ugovornica treba da osigura da se sledeće okolnosti smatraju otežavajućim okolnostima kod određivanja kazne za krivična dela utvrđena u skladu sa članom 18. ove konvencije:

a) krivično delo kojim se svesno ili zbog teškog nemara ugrožava život žrtve;

- b) krivično delo učinjeno protiv deteta;
- v) krivično delo koje je izvršio državni funkcioner u vršenju svojih dužnosti;
- g) krivično delo izvršeno u okviru zločinačke organizacije.

Član 25

Prethodne osude

Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje će da omoguće da se prilikom izricanja kazne u obzir uzmu konačne presude koje je izrekla neka druga strana ugovornica, a odnose se na krivična dela predviđena ovom konvencijom.

Član 26

Odredba o nekažnjavanju

Svaka strana treba, u skladu sa osnovnim principima svog pravnog sistema, da predvidi mogućnost da se kazne ne izriču žrtvama za njihovo učešće u nezakonitim aktivnostima, u onoj meri u kojoj su one bile prisiljene na to.

Glava V

ISTRAGA, KRIVIČNO GONJENJE I PROCESNO PRAVO

Član 27

Podnesci stranaka i podnesci po službenoj dužnosti

1. Svaka strana ugovornica treba da osigura da istrage ili krivično gonjenje za krivična dela iz ove konvencije ne zavise od prijave ili optužbe žrtve, barem onda kada je krivično delo u celini ili delimično izvršeno na njenoj teritoriji.
2. Svaka strana ugovornica treba da osigura da žrtve krivičnog dela počinjenog na teritoriji strane ugovornice koja nije država u kojoj borave mogu podneti tužbu nadležnim organima u državi u kojoj imaju boravak. Nadležni organ kome se podnese prijava, ukoliko nema nadležnost za takve slučajeve, dostaviće je, bez odlaganja, nadležnom organu strane ugovornice na čijoj teritoriji je izvršeno krivično delo. Po prijavi će se rešavati u skladu s unutrašnjim pravom strane ugovornice u kojoj je krivično delo izvršeno.
3. Svaka strana ugovornica treba da osigura putem zakonodavnih ili drugih mera i u skladu sa uslovima koji su propisani njenim unutrašnjim pravom, da svaka grupa, fondacija, udruženje ili nevladine organizacije, koje imaju za cilj suzbijanje trgovine ljudima ili zaštitu ljudskih prava, imaju mogućnost da pružaju pomoć ili podršku žrtvi uz njenu saglasnost tokom krivičnog postupka koji se vodi zbog krivičnog dela utvrđenog u skladu sa članom 18. ove konvencije.

Član 28

Zaštita žrtava, svedoka i lica koja saraduju sa sudskim organima

1. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje su potrebne da bi se obezbedila efikasna i odgovarajuća zaštita od moguće odmazde ili zastrašivanja, posebno u toku i posle istrage i krivičnog gonjenja izvršilaca, i to:

a) za žrtve;

b) po potrebi, za one koji prijave krivično delo utvrđeno u skladu sa članom 18. ove konvencije ili koji na neki drugi način saraduju sa istražnim organima i tužilaštvom;

v) za svedoke koji svedoče o krivičnim delima utvrđenim u skladu sa članom 18. ove konvencije;

g) po potrebi, za članove porodice lica iz tačke a) i v).

2. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje su potrebne da bi se omogućile i ponudile različite vrste zaštite. To bi moglo da obuhvati fizičku zaštitu, preseljenje, promenu identiteta i pomoć u pronalaženju poslova.

3. Dete žrtva trgovine ljudima dobiće posebne mere zaštite koje će voditi računa o njegovim najboljim interesima.

4. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere koje su potrebne kako bi se, ukoliko je neophodno, pružila odgovarajuća zaštita od moguće odmazde ili zastrašivanja, posebno tokom i nakon istrage i krivičnog gonjenja izvršilaca, za članove grupa, fondacija, udruženja ili nevladinih organizacija koje obavljaju aktivnosti iz člana 27. stav 3.

5. Svaka strana ugovornica treba da razmotri mogućnost da zaključi ugovore ili sporazume s drugim državama u cilju primene ovog člana.

Član 29

Specijalizovani organi i koordinaciona tela

1. Svaka strana ugovornica treba da usvoji mere koje su potrebne da bi se osiguralo da se određena lica ili tela specijalizuju za borbu protiv trgovine ljudima i zaštitu žrtava. Takva lica ili tela treba da imaju neophodnu samostalnost u skladu sa osnovnim principima pravnog sistema strane ugovornice, da bi mogli efikasno da vrše svoje funkcije bez bilo kakvih neprimerenih pritisaka. Ta lica ili zaposleni u tim telima treba da imaju odgovarajuću obuku i finansijska sredstva za obavljanje svojih zadataka.

2. Svaka strana ugovornica treba da usvoji potrebne mere da se obezbedi koordinacija politika i akcija resornih ministarstava i drugih javnih ustanova u borbi protiv trgovine ljudima, a po potrebi i putem osnivanja koordinacionih tela.

3. Svaka strana ugovornica treba da omogući ili ojača obuku nadležnih državnih službenika za sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima, uključujući i obuku iz oblasti ljudskih prava. Obuka se može organizovati samo za pojedine resore i, po potrebi se može usredsrediti na: metode koje se koriste za sprečavanje trgovine ljudima, krivično gonjenje trgovaca ljudima i zaštitu prava žrtava, uključujući i zaštitu žrtava od trgovaca ljudima.

4. Svaka strana ugovornica treba da razmotri mogućnost imenovanja nacionalnih izvestilaca ili drugih mehanizama za nadgledanje aktivnosti državnih institucija u borbi protiv trgovine ljudima i primene zahteva koje postavlja nacionalno zakonodavstvo.

Član 30

Sudski postupci

U skladu sa Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, posebno članom 6, svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere kako bi se tokom sudskih postupaka obezbedila:

- a) zaštita privatnosti žrtve i, po potrebi, njenog identiteta;
- b) bezbednost žrtve i zaštita od zastrašivanja,

u skladu sa uslovima propisanim unutrašnjim pravom i, u slučaju da su žrtve deca, poklanjanjem posebne pažnje potrebama dece i obezbeđivanjem njihovog prava na posebne mere zaštite.

Član 31

Nadležnost

1. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne i druge mere koje su potrebne da se utvrdi nadležnost za bilo koje krivično delo predviđeno ovom konvencijom, ako je to krivično delo počinjeno:

- a) na njenoj teritoriji; ili
- b) na brodu koji plovi pod zastavom te strane ugovornice; ili
- v) u vazduhoplovu koji je registrovan po zakonima te strane ugovornice; ili
- g) od strane jednog njenog državljanina ili lica bez državljanstva koje ima uobičajeno boravište na njenoj teritoriji, ako je to krivično delo kažnjivo prema krivičnom pravu u državi u kojoj je počinjeno ili ako je krivično delo počinjeno izvan teritorijalne nadležnosti bilo koje države;
- d) protiv njenog državljanina.

2. Svaka strana ugovornica može u vreme potpisivanja ili deponovanja instrumenta o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju u izjavi upućenoj Generalnom

sekretaru Saveta Evrope, da navede da zadržava pravo da ne primenjuje, ili da primenjuje samo u određenim slučajevima ili okolnostima, pravila o nadležnosti iz stava 1. g) i d) ovog člana ili bilo kog njihovog dela.

3. Svaka strana ugovornica treba da usvoji mere koje su potrebne kako bi se utvrdila nadležnost za krivična dela iz ove konvencije u slučajevima kada se navodni izvršilac nalazi na njenoj teritoriji a ona ga ne izruči drugoj strani ugovornici isključivo na osnovu njegovog državljanstva, nakon prijema zahteva za izručenje.

4. Kada više strana ugovornica tvrdi da imaju nadležnost za navodno krivično delo predviđeno ovom konvencijom, strane ugovornice će se po potrebi konsultovati radi određivanja najpogodnije nadležnosti za krivično gonjenje.

5. Ne dovodeći u pitanje opšte norme međunarodnog prava, ova Konvencija ne isključuje bilo kakvu krivičnu nadležnost koju strana ugovornica ostvaruje u skladu sa svojim unutrašnjim pravom.

Glava VI

MEĐUNARODNA SARADNJA I SARADNJA SA CIVILNIM DRUŠTVOM

Član 32

Opšti principi i mere međunarodne saradnje

Strane ugovornice treba međusobno da saraduju u skladu sa odredbama ove konvencije i kroz primenu odgovarajućih međunarodnih i regionalnih instrumenata i dogovora postignutih na osnovu jedinstvenih ili recipročnih zakona i domaćeg zakonodavstva u što većoj meri u cilju:

- sprečavanja i suzbijanja trgovine ljudima;
- pružanja zaštite i pomoći;
- vršenja istraga ili postupaka koji se odnose na krivična dela utvrđena u skladu sa ovom konvencijom.

Član 33

Mere koje se odnose na ugrožena ili nestala lica

1. Kada strana ugovornica, na osnovu informacija kojima raspolaže, ima opravdane razloge da veruje da su život, sloboda ili fizički integritet lica iz člana 28. stav 1. u neposrednoj opasnosti na teritoriji druge strane ugovornice, strana ugovornica koja ima takvu informaciju, u takvom hitnom slučaju, treba bez odlaganja da prosledi tu informaciju drugoj strani kako bi ona mogla da preduzme odgovarajuće mere zaštite.

2. Strane ugovornice ove konvencije mogu da razmotre mogućnost jačanja saradnje u traganju za nestalim licima, posebno nestalom decom, ako na osnovu dostupnih informacija može da se zaključi da se radi o žrtvi trgovine ljudima. U tom cilju, strane mogu da zaključuju međusobne bilateralne ili multilateralne sporazume.

Član 34

Informisanje

1. Zamoljena strana treba odmah da obavesti stranu molilju o konačnom rezultatu mera preduzetih shodno ovom poglavlju. Zamoljena strana treba takođe da odmah obavesti stranu molilju o svim okolnostima koje onemogućavaju sprovođenje predviđenih mera, odnosno njihovo značajno odlaganje.
2. Strana ugovornica može, u granicama svog unutrašnjeg prava i bez prethodnog zahteva, da prosledi drugoj strani informacije pribavljene u okviru sprovedene istrage ako smatra da bi objavljivanje takvih informacija moglo da pomogne strani koja prima informacije u pokretanju ili sprovođenju istraga ili postupaka koji se odnose na krivična dela utvrđena u skladu sa ovom konvencijom, odnosno da dovede do zahteva za saradnju te strane ugovornice shodno ovom poglavlju.
3. Pre pružanja takvih informacija strana ugovornica koja ih dostavlja može da zatraži da se informacije drže u tajnosti ili da se koriste pod određenim uslovima. Ako strana ugovornica koja prima informacije ne može da ispuni takav zahtev, ona će o tome da obavesti stranu koja dostavlja informacije, koja će u tom slučaju da utvrdi da li informacije treba i pored toga da dostavi. Ako strana ugovornica koja prima informacije prihvati da one podležu uslovima, ti uslovi će za nju biti obavezujući.
4. Sve informacije koje se traže a odnose se na čl. 13, 14. i 16. neophodne da bi se obezbedila prava koja se garantuju tim članovima, biće dostavljene bez odlaganja na zahtev odnosno strane ugovornice uz dužno poštovanje člana 11. ove konvencije.

Član 35

Saradnja sa civilnim društvom

Svaka strana ugovornica treba da podstiče državne organe i državne službenike da sarađuju sa nevladinim organizacijama, drugim nadležnim organizacijama i pripadnicima civilnog društva na ustanovljavanju strateškog partnerstva radi ostvarivanja ciljeva ove konvencije.

Glava VII
MEHANIZAM ZA NADGLEĐANJE

Član 36

Grupa eksperata za suzbijanje trgovine ljudima

1. Grupa eksperata za suzbijanje trgovine ljudima (u daljem tekstu "GRETA") treba da nadgleda primenu ove konvencije od strane strana ugovornica.
2. "GRETA" treba da se sastoji od najmanje 10 a najviše 15 članova, vodeći računa o rodnoj i geografskoj ravnoteži, kao i o multidisciplinarnoj stručnosti. Članove treba

da izabere Komitet strana ugovornica Konvencije na četiri godine, uz mogućnost jednog reizbora, a treba da se biraju iz redova državljana država strana ugovornica ove konvencije.

3. Izbor članova "GRETA" treba da se zasniva na sledećim principima:

a) biraju se iz redova lica visokog moralnog integriteta, koja su poznata po svojoj priznatoj stručnosti u oblasti ljudskih prava, pomoći i zaštiti žrtava i suzbijanju trgovine ljudima, koja imaju stručno iskustvo u oblastima obuhvaćenim ovom konvencijom;

b) predstavljaju sami sebe i nezavisni su i nepristrasni u vršenju svojih funkcija i treba da budu na raspolaganju za efikasno izvršavanje postavljenih zadataka;

v) bilo koja dva člana "GRETA" ne mogu biti državljani iste države;

g) članovi bi trebalo da predstavljaju glavne pravne sisteme.

4. Postupak izbora članova "GRETA" određuje Komitet ministara nakon sprovođenja konsultacija i dobijanja jednoglasne saglasnosti strana ugovornica ove konvencije u roku od godinu dana od stupanja na snagu ove konvencije. "GRETA" treba da usvoji poslovnik o svom radu.

Član 37

Komitet strana ugovornica

1. Komitet strana ugovornica se sastoji od predstavnika u Komitetu ministara Saveta Evrope strana ugovornica ove konvencije kao i predstavnika strana ugovornica ove konvencije koje nisu članice Saveta Evrope.

2. Komitet strana ugovornica saziva Generalni sekretar Saveta Evrope. Prvi sastanak Komiteta strana ugovornica treba da bude održan u roku od godinu dana od stupanja na snagu ove konvencije radi izbora članova "GRETA". Nakon toga treba da se sastaje kad god jedna trećina strana ugovornica, predsednik "GRETA" ili generalni sekretar to zatraže.

3. Komitet strana ugovornica treba da usvoji poslovnik o svom radu.

Član 38

Postupak

1. Postupak ocenjivanja odnosi se na strane ugovornice ove konvencije i treba da bude podeljen na krugove, čiju dužinu određuje "GRETA". Na početku svakog kruga "GRETA" bira konkretne odredbe na kojima će se zasnivati postupak ocenjivanja.

2. "GRETA" određuje najpogodniji način za ocenjivanje. "GRETA" može da izradi poseban upitnik za svaki krug ocenjivanja, koji može da posluži kao osnov za ocenjivanje primene ove konvencije od strane strana ugovornica. Takav upitnik se

upućuje svim stranama ugovornicama. Strane ugovornice odgovaraju na upitnik, kao i na sve druge zahteve za informacijama koje im uputi "GRETA".

3. "GRETA" može da zatraži informacije od civilnog sektora.

4. "GRETA" može dopunski da organizuje posete zemljama, u saradnji sa nacionalnim organima i "kontakt osobom" koju oni odrede, i, ukoliko je neophodno, uz pomoć nezavisnih nacionalnih stručnjaka. Za vreme tih poseta, "GRETA" mogu pomoći stručnjaci za pojedine oblasti.

5. "GRETA" treba da pripremi nacrt izveštaja koji sadrži analizu primene odredbi na kojima se zasniva ocenjivanje, kao i sugestije i predloge koji se odnose na način na koji odnosna strana ugovornica može da rešava utvrđene probleme. Nacrt izveštaja dostavlja se strani ugovornici koja je predmet ocenjivanja radi stavljanja primedbi. "GRETA" uzima u obzir takve primedbe prilikom sačinjavanja svog izveštaja.

6. Na osnovu toga, "GRETA" treba da usvoji svoj izveštaj i zaključke koji se odnose na mere koje je strana ugovornica preduzela u cilju primene odredaba ove Konvencije. Taj izveštaj i zaključci treba da se dostave odnosnoj strani ugovornici i Komitetu strana ugovornica. Izveštaj i zaključci "GRETA" su javni od trenutka njihovog usvajanja, kao i eventualne primedbe odnosne strane ugovornice.

7. Bez obzira na postupak iz stava 1. do 6. ovoga člana, Komitet strana ugovornica može, na osnovu izveštaja i zaključaka "GRETA", da usvoji preporuke upućene toj strani ugovornici (a) koje se odnose na mere koje treba preduzeti radi sprovođenja zaključaka "GRETA", uz određivanje roka za podnošenje informacija o njihovoj primeni, ukoliko je neophodno i (b) u cilju unapređenja saradnje sa odnosnom stranom ugovornicom radi ispravne primene ove konvencije.

Glava VIII

ODNOS PREMA DRUGIM MEĐUNARODNIM INSTRUMENTIMA

Član 39

Odnos prema Protokolu za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, posebno ženama i decom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala

Ova konvencija ne utiče na prava i obaveze koji proizilaze iz odredaba Protokola za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, posebno ženama i decom, koji dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i ima za cilj jačanje zaštite predviđene Protokolom, kao i unapređenja standarda koji su u njemu sadržani.

Član 40

Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova konvencija ne utiče na prava i obaveze koje proizilaze iz drugih međunarodnih instrumenata čije strane ugovornice već jesu ili će postati strane ugovornice ove

konvencije, a koji sadrže odredbe o pitanjima koja regulišu ova konvencija i koji obezbeđuju veću zaštitu i pomoć žrtvama trgovine ljudima.

2. Strane ugovornice ove konvencije mogu međusobno da zaključuju bilateralne ili multilateralne sporazume o pitanjima na koja se odnosi ova konvencija u cilju dopune ili jačanja njenih odredaba ili lakše primene principa koje ona sadrži.

3. Strane ugovornice Konvencije koje su strane ugovornice Evropske unije treba da primenjuju u međusobnim odnosima pravila Zajednice i Evropske unije u onoj meri u kojoj postoje pravila Zajednice ili Evropske unije koja regulišu konkretna pitanja koja se mogu primeniti na konkretne slučajeve, bez obzira na predmet i svrhu ove konvencije, kao i njenu punu primenu kod drugih strana ugovornica.

4. Iz ove konvencije ništa neće uticati na prava, obaveze i odgovornosti država i pojedinaca prema međunarodnom pravu, uključujući međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo koje se odnosi na ljudska prava, a posebno na Konvenciju iz 1951. i Protokol iz 1967. godine koji se odnose na položaj izbeglica i princip zabrane proterivanja ili vraćanja koji je u njima sadržan, tamo gde se mogu primeniti.

Glava IX

IZMENE I DOPUNE KONVENCIJE

Član 41

Izmene i dopune

1. Svaki predlog izmena i dopuna ove konvencije koji podnese neka strana ugovornica treba da se dostavi Generalnom sekretaru Saveta Evrope, koji će ga proslediti državama članicama Saveta Evrope, svim potpisnicama, svim stranama ugovornicama, Evropskoj zajednici, svim državama koje su pozvane da potpišu ovu konvenciju u skladu sa odredbama člana 42, kao i svim državama koje su pozvane da pristupe ovoj konvenciji u skladu sa odredbama člana 43.

2. Svaka izmena i dopuna koju neka strana ugovornica predloži treba da se dostavi "GRETA", koja podnosi Komitetu ministara svoje mišljenje o predloženoj izmeni i dopuni.

3. Komitet ministara razmatra predloženu izmenu i dopunu, kao i mišljenje "GRETA", i po obavljanju konsultacija sa stranama ugovornicama ove konvencije i pribavljanju njihove jednoglasne saglasnosti, može da usvoji izmenu i dopunu.

4. Tekst svih izmena i dopuna koje usvoji Komitet ministara u skladu sa stavom 3. ovoga člana dostavlja se stranama ugovornicama na prihvatanje.

5. Sve izmene i dopune usvojene u skladu sa stavom 3. ovoga člana stupaju na snagu prvog dana u mesecu posle isteka perioda od tri meseca nakon datuma kada su sve strane ugovornice obavestile generalnog sekretara da su prihvatile izmene i dopune.

Glava X
ZAVRŠNE ODREDBE

Član 42

Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova konvencija otvorena je za potpisivanje državama članicama Saveta Evrope, državama koje nisu članice a učestvovala su u njenoj izradi, kao i Evropskoj zajednici.
2. Ova konvencija podleže ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Ratifikacioni instrumenti, kao i instrumenti o prihvatanju ili potvrđivanju deponuju se kod generalnog sekretara Saveta Evrope.
3. Ova konvencija stupa na snagu prvoga dana u mesecu po isteku perioda od tri meseca od dana kada je 10 potpisnica, od kojih je najmanje 8 država članica Saveta Evrope, izrazilo svoju saglasnost da ih Konvencija obavezuje, shodno odredbama prethodnog stava.
4. U odnosu na svaku državu navedenu u stavu 1. ili Evropsku zajednicu, koja naknadno izrazi saglasnost da se obavezuje ovom konvencijom, Konvencija stupa na snagu prvog dana u mesecu po isteku perioda od tri meseca od dana deponovanja njenog ratifikacionog instrumenta ili instrumenta o prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 43

Pristupanje Konvenciji

1. Po stupanju na snagu ove konvencije, Komitet ministara Saveta Evrope može, po obavljanju konsultacija sa stranama ugovornicama ove konvencije i pribavljanja njihove jednoglasne saglasnosti, da pozove bilo koju državu koja nije članica Saveta Evrope, koja nije učestvovala u izradi Konvencije, da pristupi Konvenciji na osnovu odluke koju donese većina kako je predviđeno članom 20g. Statuta Saveta Evrope i jednoglasnom odlukom predstavnika država strana ugovornica koje imaju pravo učešća u radu Komiteta ministara.
2. U odnosu na svaku državu koja pristupa Konvenciji, Konvencija stupa na snagu prvog dana u mesecu posle isteka perioda od tri meseca nakon datuma deponovanja instrumenta o pristupanju kod generalnog sekretara Saveta Evrope.

Član 44

Teritorijalna primena

1. Svaka država ili Evropska zajednica može, u vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja svog ratifikacionog instrumenta ili instrumenta o prihvatanju, potvrđivanju ili pristupanju, da precizira teritoriju ili teritorije na koje se ova konvencija odnosi.

2. Svaka strana ugovornica može bilo kog kasnijeg datuma, izjavom upućenom generalnom sekretaru Saveta Evrope, da proširi primenu ove konvencije na bilo koju drugu teritoriju naznačenu u izjavi, za čije je međunarodne odnose ona odgovorna ili u čije ime je ovlašćena da preuzima obveze. U odnosu na tu teritoriju, Konvencija stupa na snagu prvog dana u mesecu posle isteka perioda od tri meseca nakon datuma kada je generalni sekretar takvo obaveštenje primio.

3. Svaka izjava data u skladu sa prethodna dva stava može da se, u odnosu na bilo koju teritoriju naznačenu u njoj, povuče na osnovu obaveštenja generalnom sekretaru Saveta Evrope. Povlačenje proizvodi dejstvo prvog dana u mesecu posle isteka perioda od tri meseca nakon datuma kada je generalni sekretar takvo obaveštenje primio.

Član 45

Rezerve

Na bilo koju odredbu ove konvencije ne može se staviti rezerva, izuzev na član 31. stav 2.

Član 46

Otkazivanje

1. Svaka strana ugovornica može da u bilo koje vreme otkaže ovu konvenciju slanjem obaveštenja generalnom sekretaru Saveta Evrope.

2. Takvo otkazivanje proizvodi dejstvo prvog dana u mesecu koji sledi posle isteka perioda od tri meseca nakon datuma kada je Generalni sekretar primio obaveštenje.

Član 47

Obaveštavanje

Generalni sekretar Saveta Evrope obaveštava države članice Saveta Evrope, sve države potpisnice, sve države strane ugovornice, Evropsku zajednicu, sve države koje su pozvane da potpišu Konvenciju u skladu sa odredbama člana 42. i sve države koje su pozvane da pristupe ovoj konvenciji u skladu sa odredbama člana 43. o:

a) svakom potpisivanju;

b) deponovanju bilo kojih ratifikacionih instrumenata i instrumenata o prihvatanju, potvrđivanju ili pristupanju;

v) svakom datumu stupanja na snagu ove konvencije u skladu sa čl. 42. i 43;

g) svim izmenama i dopunama prihvaćenim u skladu sa članom 41. i o datumu stupanja na snagu tih izmena i dopuna;

d) svakom otkazivanju izvršenom u skladu sa odredbama člana 46;

БАЊАЛУЧКИ
ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА

- đ) svakom drugom aktu, obaveštenju ili saopštenju koji se odnose na ovu konvenciju;
- e) svakoj rezervi stavljenoj u skladu sa članom 45.

U potvrdu čega su dole potpisani, za to propisno ovlašćeni, potpisali ovu konvenciju.

Sačinjeno u Varšavi, 16. maja 2005. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako verodostojna, u po jednom primerku koji se deponuju u arhivi Saveta Evrope. Generalni sekretar Saveta Evrope dostavlja overene kopije svakoj državi članici Saveta Evrope, državama koje nisu članice a koje su učestvovalе u izradi ove konvencije, Evropskoj zajednici i svakoj državi koja je pozvana da pristupi ovoj konvenciji."